

Dimissionstale 2001

For et par uger siden var jeg til 25 års jubilæum.
Det var sådan et klassejubilæum.

Det var selvfølgelig en god oplevelse, men også lidt mærkelig.
Man havde haft kontakt med os alle sammen, bortset fra Stig. Ham vi kaldte Ly-stig, Kun-stig eller Brun-stig.

Jeg fik at vide, at ham kunne man ikke spore. Da man havde spurgt efter hans adresse på folkeregisteret, dukkede den op med svaret: Adressen er beskyttet.

Det havde vi meget morskab ud af: Beskyttet, der kunne ligeså godt ”lukket”, ”isoleret”, ”låst”, ”befæstet”. Hvorfor stod der ikke bare Vridsløse eller Nyborg. Statsfængsel.

Stig sidder selvfølgelig inde for et eller andet.

Det er s’gu’ synd for ham. Sikke en fest han gik glip af.

Vi var der selvfølgelig ikke alle sammen. Det kan man heller ikke regne med. Der vil altid være nogle, der ikke kan komme. Der er måske også nogle, der ikke vil. Nogle, der kun har dårlige minder.

Vi havde f.eks. Gitte-Hanne. Hva’ mon hun er blevet til? Hun var stor som en elefant. Hvis hun har taget ligeså meget på om året, som hun tog på den gang, så vil hun i dag nok være på størrelse med Færgen.

Vi kaldte hende Gigante. Hun har sikkert ikke haft lyst til at komme. Allerede den gang var det tit, hun ikke var med til de fester vi holdt. Hun havde ikke haft lyst, sagde hun.

Men ved I hvad: jeg tror faktisk hun havde enormt meget lyst.

Nå men det var jo slet ikke hende vi skulle snakke om.

Der var også en, der hed Anders; han kom heller ikke. Han bor i Zimbabwe, så OK.

Men vi var mange. Og ingen døde.

Og det er jo i grunden ikke så godt. Statistisk set, så skulle der nemlig have været et par døde imellem os. Selvfølgelig ikke med til festen.

Jo det viste sig da for resten, at der var et par døde med til festen.

Men lige netop p.g.a. statistikken kunne man jo godt have ønsket sig et par døde. Nu står man jo selv med en forholdsvis større risiko for at blive den, der igen skal rette op på statistikken.

Men skal der være fest, så lad der være fest.

Og lad mig sige det med det samme: det blev det, men det hele tegnede ellers i starten til at blive helt uhyggelig forkert.

Vi skulle mødes på en lille frokostrestaurant i Randers, der hed Solventa Ferro. Ham, der havde arrangeret havde fundet det her spanske sted, vi kun’ starte, inden vi skulle gense vores gamle skole.

Og vi mødte frem. 100 kroner for en frokostplatte. Det var der jo ikke noget at sige til. Det var med sild og fiskefilet og mørbradbøf og små lune deller. Sådan en bedre dansk julefrokost i sommervarmen, tilsat en helvedes masse pasta. Strimler og skruer og bånd og nudler.

Det mindede om sådan en gang skibelabskovs på makronbund. Smagsforvirring. Der var også sådan en slags suppe. Den havde nærmest konsistens, som jeg forestiller mig en polynesiske vandmand.

Jeg kom ind. Jeg kan jo ligeså godt indrømme det. Jeg kom for sent. Det gør jeg jo. Så de var alle sammen kommet.

Jeg kom altså ind på Solventa Ferro, og jeg kunne ikke kende en eneste. Nu var vi jo heldigvis et selskab, og der var kun et selskab, så det var jo sådan set ikke så svært – uanset at jeg ikke syntes, jeg havde set nogen af dem før.

Men 25 år. Det er jo også temmelig mange.

Jeg gik hen til selskabet. Hej og velkommen. Dejligt at se dig – jeg følte mig med det samme helt tryk. Men jeg følte mig ikke hverken kendt eller genkendt.

Jeg synes det var nogle underlige ting, de andre tilsyneladende havde til fælles, og alligevel fornemmede jeg, at der var andre, der også havde svært ved at få tingene til at falde på plads.

Jeg opdagede ikke noget. Vi fik serveret, og det er jo sådan ved den slags lejligheder, at man vedgår jo ikke gerne lige med det samme, at man ikke kan kende nogle af de andre. Man håber til de sidste, at der dukker et eller andet op. Så man lader i høj grad som om.

Man snakker med. Man lader som om man kan huske både det ene og det andet. Og man fortæller selv. Mest selvfølgelig om, hvad man har lavet siden. Det man kan være bekendt at fortælle ganske vist. Men der er selvfølgelig også mange af de der: Kan du huske dengang.? Det kan man ikke, men man lader som om, og så skynder man sig selv at fortælle et eller andet andet, og så går snakken.

Stemningen fejler ikke noget.

Sådan sad vi en halvanden times tid. Jeg kun' stadig ikke kende nogen af dem.

Pludselig slog det mig, at der var nogle af de andre, der var blevet meget gamle. Påfaldende gamle.

Det var s'gu' galt det her.

Og det var galt.

Pludselig komme der en mand ud fra en dør, der åbenbart dækker endnu et serveringslokale bagved det, som vi sad i.

Og lige bag ham kommer endnu en. Og ham havde jeg set før. Det var Peder.

Så viste det sig, at jeg bare havde sluttet mig til et selskab fra en bankoklub, der holdt sæsonafslutning.

Mine gamle klassekammerater sad alle som en, bortset fra Stig og Anders og Gigante, inde bag ved. Jeg gider ikke at forklare, hvor meget til grin jeg blev.

Men engang imellem er det meget vigtigt, at man ikke tager sig selv alt for højtideligt.

Når I nu mødes om 25 år, så bliver det spændende om I kan huske ligeså meget eller lige så lidt om hinanden, som vi kunne.

I har alle forudsætninger for at kunne huske lige så lidt.

Mange af os gamle og halvgamle mennesker, der i aften er samlet her for at dele jeres sidste aften på skolen med jer, vil slet ikke være mere. Vi har i mellemtiden fundet vores plads i statistikken.

Til gengæld er der jo nogle, der forudser, at jeres livslængde vil blive væsentlig længere end vores.

Helt op mod 115 år i gennemsnit, så hvem ved: måske kan I nå at fejre at både 10, 25, 50, 75 og 100 års jubilæum her på skolen.

Kan I se det for jer: Nogle stykker af jer mødes i 2101.

Vandstanden i verdenshavene er i mellemtiden steget med 10-15 meter. Læsø består kun af en række småøer – der er selvfølgelig broer imellem – og for at være sikre på at være tørskoede, så har I sat hinanden stævne ude i klitplantagen – ude i Højsande.

Mange af de steder, I lige nu kender – og som I synes er jeres – de er væk. Ligger under mange meter vand.

I har aftalt en rundvisning på jeres gamle skole. Den foregår i en dykkerklokke. I bliver sænket ned på havbunden, hvor I bliver kørt rundt i sådan en slags ubåd med larvefødde, der kører jer rundt i skolens gamle gange og lokaler. I sidder med næsen trykket ind mod køjerne og kigger ud.

Bortset fra at det ligger under 5 meter vand, så er der ikke meget, der har forandret sig. En skole forandrer sig nemlig ikke så let.

Det gør sprog og navne til gengæld.

Da Turistbrochurer blev udsendt i år var Læsø pludselig blevet anderledes.

For det første plejer Læsø at være en solskinsø. De tidligere år havde brochuren været himmelblå, i år var det nattemning, der skulle vises. Den udkom også lige mens den kommunalpolitiske debat om master, og byggetilladelser og museumsforhold var på sit højeste, så en eller andet spøgefugl tillod sig endda at gøre sig munter med at sige, at nu kunne man rigtig se, at det her er øen, der styres af nattens gerninger.

Men det var nu sådan set ikke det værste.

Hvis man bladrede ind i brochuren og f.eks. ville bruge kortet midt i bladet til det, som det er beregnet til nemlig et hurtig tegning, som turister kan bruge, når de skal finde vej og orientere sig, så kunne man pludselig se, at mange steder har skiftet navn.

Man kan f.eks. køre en tur fra Vesterø Havn til Østerby. Så kører man ud af Vesterfl Havnegade.

Hvis man fik lyst til at se lidt af, det vi kalder Syd-vesten kan man tage en rundtur af Prfi stevejen, rundt af Tflrkerivejen og så op på hovedvejen igen af Strabfikvej.

Man kunne selvfølgelig også have taget turen gennem Kærene, hvor man så kunne have kørt af Premmerne eller gennem Plantagen, hvor man så kunne have tage Vester skr vej og så i krydset ved Storedalsvej og flstre Skr vej være drejet hen mod Doktorvejen og så til Byrum. I Byrum skifter amtsvejen navn til flsterbyvejen. Spejderhytter den ligger på Nordg rdsvej, og når man så drejer fra mod Østerby, så gør man det ad Flsterby havnegade.

Sådan noget kan man s'gu' ikke være bekendt.

Jeg føler mig lige så ærgerlig over den fejl, som jeg tror nogle svenskere ville føle sig, hvis de så den diktat som en af jer skrev til afgangsprøven, hvor Skåne, Halland og Blekinge resolut blev rettet til Skåne, Holland og Belgien.

Der er ingen tvivl om, at man kan finde en helt naturlig og god forklaring på, hvorfor den her vanvittige bogstavering er fremkommet.

Men uanset om man kan finde en forklaring eller ej, så kan vi ikke være det bekendt.

Jeg vil tro, at nogen kunne finde på at sige, at det skyldes at alting skal laves på computer nu til dags.

Det er sikkert også rigtigt, men det sikkert også rigtigt, at det er de samme, som ikke vil betale for at få alting lavet på den gode gamle måde og ved regulær håndværk. Men dem om det.

Jeg tror såmænd det skyldes, at brochuren er trykt i udlandet.

Hvis det er rigtigt – at den bliver trykt i Indien f.eks. – så er det et eksempel på, at vi selvfølgelig også er med i en international arbejdsdeling. Men det betyder selvfølgelig også at vi skal se os for en ekstra gang. For hverken Tyskland eller Indien er Danmark, ligeså lidt som vi er Tyskland eller Indien.

Men vi bliver hele tiden mere og mere internationale.

Om en måneds tid rejser I, så I oplever ikke direkte, at Læsø fra årsskiftet udviklet sig til et multietnisk samfund.

Vi skal vi til at have flygtninge. 10 stk. skal vi have, eller *tage*, som det hedder i indenrigsministersprog. Jeg mener nu, vi skal have.

Nu er der selvfølgelig grænser for fra hvor mange forskellige steder 10 mennesker kan komme, specielt hvis man forudsætter de kommer par- eller familievis – eller så meget familie, der nu må være tilbage, når man flygtet fra sit hjemland.

Så helt multietnisk samfund bliver vi jo ikke. Men bietnisk, det bliver vi jo så dog som et minimum, og hvis vi tæller de fremmede der bor her i forvejen: folk af svensk eller sjællands oprindelse, det par russere og sydamerikanere, en franskmand, vores allesammens iranere og det par stykker fra en tidligere dansk besiddelse i Nordatlanten, der også er tilmeldt vores folkeregister, så nærmer vi os måske.

Hvornår er et samfund i grunden multietnisk?

Det tror jeg ikke der er nogen, der kan sige med sikkerhed.

Danmark er det i hvert fald ikke. Danmark er dansk, meget dansk endda.

Der kan godt være bestemte områder i Danmark, boligkvarterer eller sådan noget, der er multietniske, men helt overordnet er Danmark dansk.

Der er på den anden side ikke nogen som helst tvivl om, at I rejser til et væsentlig mere blandet samfund, end det I er opvokset i.

Måske ikke lige det første års tid, hvor de fleste af jer skal på efterskole. Det er nok en dansk efterskole med stort set gammel-danske elever. Der er ikke så mange ny-danskere, der tager på efterskole – endnu da.

Men så snart I derefter begynder på en ungdomsuddannelse – og det gør I – så vil I helt sikkert møde kammerater, der har deres rødder i en anden kultur.

Og sådan som arbejdsmarkedssituationen ser ud, vil I også engang komme til at stå overfor kollegaer af anden-etnisk oprindelse end dansk.

Og det skal I ikke på nogen måde være kedede af. Det er kun positivt.

Danmark har lært det meste udefra i forvejen. Vores kultur og sprog er i forvejen multi-etnisk.

Jeg ved I har stiftet bekendtskab med Benny Andersen i dansk. I har læst et par tekster han har skrevet.

Og jeg har lige lokket Denise til at læse en mere. Nu skal I bare høre.

”I H.C. Andersens land.”

Det er sådan set kun sort historisk uheld og dårlig dansk militærstrategi, der gør at Danmark ikke som andre lande har flere sprog og flere kulturer indenfor det officielle Danmark.

Det nationale betyder meget i vores selvforståelse, og det gør det sikkert mest fordi vi simpelthen er så små og lille at der skal en hel del selvglæde til for at gøre os synlige.

Da vi for nogle år siden skulle til en af de her EU-afstemninger, vi har haft så mange af, var der et hold TV-journalister i Frankrig for at undersøge, hvad man i Frankrig synes om danskernes vægelsind. For det første fandt man ud af franskmændene var fuldstændig ligeglade med om vi stemte for eller imod, men hvad værre var, så var der overraskende mange franskmænd der slet ikke vidste hvad Danmark var for noget. Der var forslag om at Danmark var hovedstaden i både Sverige og i København.

Men vi ved da heldigvis selv at vi er noget. Og det i så høj grad, at vi har hele tre nationalmelodier for at kunne få det hele med.

Før det første har vi den med Kong Christian, der stod ved højen mast. Det er en krigerisk sag, hvor danskernes ukuelige kampgejst og forsvarsvilje bliver fremhævet og hyldet.

Så er der den med bøgetræerne: Der er et yndigt land. Da er det hjemstavnen, landskabet, der tæller. Det er bugter og bakkedale.

Og endelig har vi H.C.Andersens nationalsang: I Danmark er jeg født, hvor det er sproget, der definerer os som danske. Moders sprog med den himmelske lyd.

Andre folkeslag anser det for komplet ulærligt og direkte modbydeligt at høre på.

Men som sagt er det alene dårlig timing og et par misforståede sætninger, der gør at vi kan bruge de tre sange. Og at vi kan finde på at mene det alvorligt og seriøst, når vi snakker så meget om vores rødder, sproglige rødder, kulturelle rødder, nationale rødder.

Det er da godt, at nogle af jer engang imellem opfører jer som nogle forfærdelige rødder.

Danmark har selvfølgelig også haft store internationale ambitioner. På sin vis har vi det måske endnu.

I f.eks. 1700-tallet var Danmark en multinational helstat med en stor norsk- og tysktalende befolkning, og det er altså kun tabte krige, der er årsag til, at statsmagt og sprogområde i dag omtrent svarer til hinanden. Den kendsgerning, at Færøerne og Grønland endnu hører med til riget, er med til at vise, at stat, egn og sprog ikke er ét.

Jeg ved selvfølgelig ikke, om I har en fornemmelse af, at Verden ligger åben for jer.

Det vil jeg håbe, at I føler, for det er jo ikke tilfældigt at I har fået fødder og ikke rødder.

Det har I fået, for at I skal kunne flytte jer.

Men netop det at flytte, at bruge sine fødder, er en proces, hvor man er sårbar. Man er fuldstændig afhængig af, at det sted, de mennesker, man flytter sig hen til, vil tage godt imod.

Det har man vel egentlig ikke noget krav på, og en betingelse er nok, at man opfører sig ordentligt.

I har været vant til at der hele tiden har været spændt et sikkerhedsnet ud under alt, hvad I har foretaget jer.

Og jeg er ikke sikker på, at vi altid i skolen og hjemme ved mor og far gør det rigtige ved at skabe sådan et beskyttet værksted, I kan træne adfærd i.

Jeg er i hvert fald ikke stolt, når jeg får fortalt, at I ved sidste skoledag, når I fester ved havnen i Vesterø, benytter den frihed og tillid, I bliver vist bl.a. ved at vi voksne holder os væk, til at tumle rundt i beruselse, rive de nye plantede blomsterkasser i gågaden op, smadrer flasker, så der er masser af glasskår på stranden og ødelægger wc-kummen på det offentlige toilet.

Jeg kan i hvert fald godt komme lidt i tvivl om, hvorvidt der ikke er noget, der er kikset.

I kom i skole for en 9 – 10 år siden. Lige på det tidspunkt pågik der en storstilet debat om, at danske elever, hverken kunne læse eller skrive. Der blev lavet en række internationale læseundersøgelser, og danske børn fik dumpekarakter.

I har stort set fået pæne karakterer ved jeres afgangsprøver, så det er jo ikke så ringe.

Men nu er det jo os selv, der giver jer karaktererne, så det behøver jo ikke være noget specielt garantibevis for at I også er ligeså gode, som de er andre steder.

Den danske skole havde selvfølgelig med det samme paraderne oppe dengang.

Vi ville ikke ligge under for et eller andet krav om, at vi skulle terpe eksakt viden eller bestemte færdigheder ind i hovedet på jer. Vi mente, vi kunne påvise, at netop danske elever var f.eks. langt mere demokratiske, kritiske og oplyste end unge mennesker var i de andre lande. Vi satsede mere på jeres almene udvikling.

Nu kan det sådan i bakspejlet være lidt vanskelig at se, hvordan eksakt viden skulle være en hindring for en alsidig udvikling. For de fleste udenforstående tror jeg nærmest det forekommer at de to ting kunne supplere hinanden fint. Men lad det nu ligge.

Og det er svært det her, for man vil altid kunne påstå, at netop den eller den viden er ligegyldig.

”Hvad skal jeg lære det for?” kunne man spørge, Og hvis man som elev kræver et svar, før man ulejliger sig til at lære det, så er jeg sikker på, at man ikke vil finde sig i at skulle lære ret meget.

Men jeg tror, det er en gal måde at tænke på.

Lad os tage et eksempel:

Jeg oplevede det bl.a. ved det her 25 års jubilæum, jeg var til.

Vi spurgte jo selvfølgelig interesseret til, hvad de andre var blevet til, og Per havde læst geologi og nu sad han i Kort og Matrikelstyrelsen. Jeg ved ikke ret meget om geologi, bortset fra at det er noget med sten. Men jeg ved godt, at Boligministeriet har sådan en styrelse, der laver kort og holder styr på skelpæle og hegn og sådan noget. Det er jo nyttigt nok, hvis 2 naboer kommer op og slås om, hvem der ejer hvad og hvem der har ansvaret for at klippe en bestemt hæk eller rense en strækning af en grøft eller sådan noget.

Så det var nok det Per sad og puslede med, forestillede jeg mig.

Jeg kan huske engang i en musiktime, hvor vi havde en gæstelærer. Hun var grim, hun var meget grim, og det var på det tidspunkt, hvor vi drenge eller unge mænd kiggede meget på piger. Og så gav de dem point på en 6-skale, altså en skala, der gik fra 0 til 6. 6 hvis de var helt top og nærmest sådan uopnåelige. 4 hvis de var gode, sådan almindeligt anvendelige som kærester og 0 hvis de var fuldstændig deforme.

Det var under sådan en karakterdebat Joakim sagde de berømte ord: Hvis enden er god, får man lyst til resten.

Men hende her gæstelæreren var nærmest fuldstændig deform, og vi vaklede lidt mellem at give hende 1 eller 0.

Så kom Joakim med et forslag: ”Hvad nu med en sæk over hovedet?”

Hvortil Per svarede: ”Jo, det kunne måske nok hjælpe, men så tror jeg helst, jeg selv ville have den over hovedet.”

Og nu sidder han altså i Kort og matrikelstyrelsen. Han har fået titel af kontorchef. Og han sidder i forskningsafdelingen.

Der er ikke nogen som helst af jer der kan gætte hvad han sidder og laver. Han sidder Gud-hjælpemig og udmatrikulerer havbunden. Han arbejder med GPS, satellitbaseret positionsbestemmelse. Det vil sige, han sidder og opdeler havbunden i små bitte firekanter. Og han er fuldstændig ude af stand til at forklare, hvad det skal gøre godt for.

Men det bekymrede ham tilsyneladende ikke. Han møder troligt op hver morgen, piller lidt ved nogle satellitter og indtegner flere firekanter på havbunden.

Han gør det oven i købet i samarbejde med nogen, og de må selv om, hvor hurtigt de arbejder, fortæller han. Det er jo ikke noget, der skal bruges til noget.

En gang om året er han forpligtet til at holde et foredrag på Københavns Universitet for nye geologistuderende. Her skal han fortælle, hvor langt de er nået – om der er sket landvindinger indenfor deres forskning, hvis man kan sige sådan om en forskning, der handler om havbunden.

Dem han samarbejder med er ikke fra Danmark. Det er en gruppe af forskere fra mange lande – en international forskergruppe. Og de tegner og fortæller på engelsk.

Og hold kæft, hvor de hygger sig, siger han, og det kan de sagtens få de næste 20 år til at gå med. Og så skal Per på pension. Der er masser af havbund at tage fat på.

Men på et eller andet tidspunkt, så bliver de trætte af det. Eller nogle af dem bliver trætte af det. For en skønne dag så kan de det bare. Og så går de videre med noget andet, de kan tegne firekanter på. Det er der faktisk allerede nogle af dem der i gang med. De udmatrikulerer for øjeblikket Mars og Månen. Og der skal jo nok ligeså lidt som på havbunden bo nogen lige foreløbig, der ikke kan blive enige om, hvem der skal klippe hækken.

Nu kunne man jo sikkert godt få nogen til at sige: ”Jamen det er jo vanvid sådan noget. Spild af penge og god tid. Sæt dog de folk til noget fornuftigt. Kunne de ikke sættes til at sy saltposer eller til at producere svinekød.

Det tror jeg såmænd godt, de kunne, men det ville da for alvor være dumt. Det har vi nemlig nok af i forvejen.

Vi mangler jo simpelthen ingenting. Hvis vi et øjeblik forestillede os, at al det svinekød, der blev produceret i Danmark på et år blev lavet om til medisterpølse, så ville vi skulle æde os igennem 220 meter hver. Der er ca. 13 mill. svin i Danmark altid, altså lidt mere end 2 pr. indbygger, og der bliver ca. 110 meter medisterpølse af et svin. Så det bliver altså er 20 meter om måneden. Og det dobbelte i december. Det har jeg i hvert fald hørt. Det kunne vi jo simpelthen ikke.

Og næsten uanset hvilken almindelig traditionel vare vi kunne finde på at nævne, så har vi nok af den. Det kan være et spørgsmål om vi har råd til at købe den, men har vi det, så er den også, lige fra is over overtøj og møbler til tyggegummi. Det er der bare. Så det er er sådan set ikke så meget ved at få mere af..

Men viden og underholdning, historier, fortællinger, fantasi, kunst og kærlighed. Det er der brug for. Her er markedet fuldstændig umætteligt.

Og med hensyn til viden, så er vi mennesker vist sådan indrettet, at vi vil have viden bare for at vide det.

Kan vi få noget at vide, så vil vi have det at vide. Mennesket er grundlæggende nysgerrigt. Der er ligefrem psykologer der kalder nysgerrighed for en intelligens.

Og det er en grim uskik, hvis vi begynder at spørge efter nytteværdien af at vide noget.

Man bliver så at sige uspændende.

Hvis ikke man kan noget, ved noget, tør noget eller gør noget, som alle andre ikke kan, ved, tør eller gør, hvorfor skulle man så blive valgt.

Vi vælger alle sammen det bedste, vi kan få. Det gælder, hvis man skal finde en til et bestemt job, eller man skal betro sig til en bedste ven. Hvorfor skulle vi nøjes med det næstbedste?

Men det betyder omvendt også, at alle har en forpligtelse – både overfor sig selv og overfor andre – til at gøre alting så godt, som man kan. Også undervejs.

Det er slapt, det er et skråplan, hvis man er mere optaget af at hævde sine rettigheder end i at påtage sig ansvar og pligter.

Selv m.h.t. rettigheder hænger det sådan sammen, at det næppe er noget, man selv har skaffet sig.

Det er noget, nogle andre har sørget for, at man har.

Ikke engang Menneskerettighederne er jeres fortjeneste. Det er noget, nogle andre har sørget for, at I har.

Vi er midt i en tid, der – som alle andre tider har været det – er den mest spændende, man kan være i, netop fordi vi nu er i den.

Der er på godt og ondt masser af spændende og store udfordringer at tage fat på.

På verdensplan har vi forurening, klimaforandringer, truende overbefolkning, en urimelig forskel på rige og fattige og en masse umenneskelige konflikter og krige.

På vores eget plan har vi også befolkningsproblemer med alt for mange gamle og alt for få unge til at tage over, vi har en skæv fordeling af arbejdet, vi har alt for mange, der lever på

overførselsindkomster, vi har for mange selvmord, vi har for få, der har lyst til at blive

selvstændige og starte egen virksomhed, vi er for mange rygere, vi vinder for få OL-guldmedaljer, vi har for mange skilsmisser og vi ved ikke engang hvordan vi skal forholde os medmenneskeligt til

de fremmede, der kommer til Danmark, eller hvordan vi skal forholde os til at vi skal dø engang.

Vi ved ikke at der noget der hedder Halland og Blekinge. Vi skal reklamere med at den mad, vi putter i munden ikke er giftig. Salmonellafri kylling f.eks. Jamen det er jo helt vanvittigt, at det er en nødvendig kvalitet at gøre opmærksom på, at man ikke er i fare for at dø af det, der er i posen.

Vores milde og hjertegode statsminister er nødt til i sin nytårstale at love, at alle gamle mennesker på vores plejehjem nu skal have mad hver dag, sund mad og friske grønsager. Jamen får de da ikke det? Det gør de jo nok ikke, og så er det jo godt, at han vil gøre noget ved det.

Og sådan kan vi alle sammen gøre noget ved noget.

Og det skal

Vi skal bruge vores evner, og den magt vi har eller ta'r til at deltage aktivt og engageret i vores allesammens problemer og udvikling.

Er man ikke en del af løsningerne, så bliver man med det samme en del af problemet.

Og jeg tror, at en af de første betingelser for, at vi kan være en del af problemernes løsning er, at vi stiller skarpt på uendeligt, og som Benny Andersen siger: "Sesam, sesam, luk dig op. Jeg tror jeg vil lukke mig op."

Brug det skole- og miljøskift, I nu skal til at tage, til at give jer selv den mulighed der er for at lukke jer op mod nye indtryk, ny viden, nye venner, ny udvikling.

Tillykke med jeres afgangsprøve og det spændende liv i har foran jer.